

Datum

22 januari 2024

Onderwerp

VNG inbreng WGO jeugdzorg

Geachte woordvoerders jeugd(zorg),

U heeft op 29 januari het wetgevingsoverleg onderdeel Jeugd en aanverwante zaken van de begrotingen VWS en J&V voor het jaar 2024. Hierbij geven we vanuit de gemeenten onze belangrijkste punten mee voor het debat.

Mocht u vragen hebben of een toelichting wensen, neemt u dan gerust contact op. Naast deze schriftelijke toelichting nodigen wij u uit om kennis te maken met de VNG in een persoonlijk gesprek. Wij nemen hier binnenkort contact met u over op.

Pak door met de Hervormingsagenda Jeugd

In de hervormingsagenda Jeugd hebben we met het rijk en sector (aanbieders, professionals en cliënten) afspraken gemaakt over de verbetering van de jeugdhulp. Dit vraagt veel van ons en dat doen we van harte om de hulp aan de jonge inwoners te verbeteren. Dit is hard nodig want onze jeugd staat onder grote druk: mentale problemen nemen toe, de prestatiedruk is groot en armoede en schulden hebben enorme impact op gezinnen.

De agenda sluit aan bij de noodzakelijke integrale aanpak om de bestaanszekerheid van gezinnen te vergroten en bevordert gelijke kansen voor kinderen. De aanpak staat echter onder druk door de grote financiële onzekerheid vanaf 2026. We hopen dat u voor het volgende aandacht wilt vragen bij het kabinet:

- 1. Ga voortvarend aan de slag met de hervormingsagenda om te werken aan een integrale aanpak op alle levensdomeinen van jongeren.**
 - Dit vraagt om interdepartementaal samenhangend kabinetsbeleid, waarbij met name de ministeries van VWS, OCW, J&V en SZW vanuit eenzelfde visie beleid maken en uitvoeren. Het rijk is tevens een onmisbare partner om samen met ons te werken aan het verbeteren van de uitvoering van de jeugdhulp.
 - Daarnaast vragen we u toe te zien op de uitvoering van de financiële afspraken van de Hervormingsagenda. Zo is het steile ingroepad van de maatregelen hoogst onzeker en zijn niet alle maatregelen volledig onderbouwd. Bepalend wordt hierover het oordeel van de deskundigencommissie om in redelijkheid vast te stellen wat haalbaar is. Dit is essentieel zodat er voldoende middelen zijn voor de hulp aan (kwetsbare) gezinnen.

2. **Schrap de bezuiniging van € 511 miljoen**

In het huidige coalitieakkoord is nog voorzien in een extra besparing van ruim een half miljard euro. De VNG heeft daar steeds tegen scherp stelling genomen. Eerder heeft het kabinet toegezegd dat dit pakket voor eigen rekening en risico van het rijk is. Dit is een belangrijke stap. Wel zien we dat met deze oplossing helaas nog wel de mogelijkheid op een extra bezuiniging van rijkszijde voor de kwetsbare sector blijft bestaan. Dit is onrealistisch, zeker omdat in de agenda zelf al nagenoeg alle mogelijke maatregelen zijn opgenomen.

- De VNG pleit ervoor om de extra bezuiniging op jeugdzorg volledig te schrappen.

3. **Kleinschaligheid in de residentiële jeugdhulp is nodig**

In de Hervormingsagenda is de afspraak gemaakt om de residentiële jeugdhulp te transformeren naar een open, zo thuis mogelijke, kleinschalige vorm. De verwachting is dat met kleinschaligheid betere kwaliteit, een kortere verblijfsduur en een lagere instroom in de residentiële jeugdhulp bereikt wordt. De hypothese is dat hiermee de structurele meerkosten opgevangen kunnen worden.

Beiden zijn echter onzekere parameters. Daarom hebben we met het kabinet afgesproken om op basis van onderzoek hier het gesprek over te blijven voeren. In de praktijk zien gemeenten en aanbieders dat de structurele verblijfskosten per etmaal fors oplopen.

- Het is noodzakelijk dat de structurele effecten van deze transitie in beeld worden gebracht en het rijk voorziet in structurele randvoorwaarden hiervoor.

Tijdens het wetgevingsoverleg spreekt u ook over de voortgang op het Wetsvoorstel 'Wet verbetering beschikbaarheid Jeugdzorg en het Toekomstscenario Jeugd en gezinsbescherming. Op beide punten willen we ook graag reageren.

Wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid Jeugdzorg

Op diverse punten stelt de Raad van State kanttekeningen bij het Wetsvoorstel^[1]. De Raad van State maakt een aantal opmerkingen over de financiële en interbestuurlijke consequenties van dit wetsvoorstel.

- We onderstrepen de noodzaak om tot verbeterde financiële afspraken te komen, waarin wordt meegewogen in welke mate gemeenten echt kunnen sturen op de omvang en uitvoering van de jeugdwet. We delen dan ook de analyse dat het bij de toenemende sturing van de rijksoverheid op de specialistische jeugdhulp passend is dat het rijk meer verantwoordelijkheid neemt voor de inhoudelijke en financiële risico's.

We verwachten dat de in de Hervormingsagenda Jeugd gemaakte afspraken over een nieuw financieringsstelsel hieraan tegemoet gaan komen.

- Daarnaast onderstrepen we de noodzaak dat het kabinet komt tot een afbakening van de Jeugdwet. Een centralisatie van (een deel) van de specialistische jeugdhulp – in de zin dat het rijk de hulp zelf gaat inkopen - lijkt ons echter niet verstandig. Dit zorgt voor veel

^[1] <https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/december/advies-wet-beschikbaarheid-jeugdzorg/>

aandacht en tijd voor systeemwijzigingen, terwijl de huidige knelpunten in de praktijk al onze aandacht vragen. Bovendien zorgt een scheiding tussen specialistische jeugdhulp en lichte jeugdhulp tot een extra knip in het systeem. Dit zal belemmerend werken voor de integrale aanpak die hard nodig is en levert zelfs een perverse prikkel op richting (hoog)specialistisch aanbod.

Toekomstscenario Jeugd en gezinsbescherming

Al jaren blijkt uit diverse rapporten dat verbetering rondom de veiligheid van gezinnen hard nodig is. In 2021 is daarom het toekomstscenario jeugd en gezinsbescherming aan de Tweede Kamer aangeboden. In de proeftuinen waar deze nieuwe werkwijze wordt getoetst blijkt dat gezinnen beter en sneller worden geholpen en dat in veel situaties een kindbeschermingsmaatregel kan worden voorkomen.

Dit komt onder andere omdat hulpverleners niet langer in een keten achter elkaar werken, maar gezamenlijk om een gezin heen staat.

We willen zo snel mogelijk meer kinderen en gezinnen waar de veiligheid in het geding is op deze manier kunnen helpen. Regio's en gemeenten met een proeftuin zijn enthousiast over de verbluffend goede resultaten. De tijd is nu rijp om te komen tot politiek-bestuurlijke keuzes zodat deze werkwijze breed wordt toegepast. Dit vraagt om nieuwe wetgeving en transitie-middelen. Alleen zo kunnen we gezinnen in onveilige situaties de hulp bieden die ze nodig hebben.